

Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 106. istunnon päätöslauselmilla SOLAS-yleissopimukseen liittyviin säännöstöihin tehtyjen muutosten voimaansaattaminen

Asian tausta

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (International Maritime Organization, jäljempänä IMO) on vuosikymmenten ajan kehitetty kattava kansainvälinen sääntelyjärjestelmä alusten turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä, miehistön pätevydestä, aluskuljetuksiin liittyvistä vastuukysymyksistä sekä alusliikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä. Alusturvallisuuden kannalta keskeisin yleissopimus on ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus (SopS 11/1981, jäljempänä SOLAS-yleissopimus). SOLAS-yleissopimuksen liite sisältää kattavat, pääosin tekniset määräykset alusten teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä.

SOLAS-yleissopimukseen liittyy lisäksi useita säännöstöjä, jotka sisältävät aluksia koskevia tarkempia teknisiä vaatimuksia ja täydentävät siten SOLAS-yleissopimuksen liitteen määräyksiä. Osa säännöstöistä on SOLAS-yleissopimuksen pakollisia osia, jotka sisältävät oikeudellisesti sitovia määräyksiä. Osa säännöstöistä on edelleen suositusluonteisia. SOLAS-yleissopimuksen liitettä ja yleissopimukseen liittyviä säännöstöjä on muutettu useita kertoja IMO:n meriturvallisuuskomitean (Maritime Safety Committee, jäljempänä MSC-komitea) päätöslauselmilla. Muutoksilla tehdään yleissopimukseen ja säännöstöihin meriturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavia päivityksiä.

Nyt voimaansaattettavaksi esitettävät tekniset muutokset SOLAS-yleissopimukseen liittyviin säännöstöihin koskevat mm. aluksen rakennetta ja katsastusta koskevia kansainvälisiä määräyksiä.

Sopimusmuutosten valmistelu

Sopimusmuutokset on valmisteltu IMO:n meriturvallisuuskomiteassa ja sen alakomiteoissa, ja niitä koskevat päätöslauselmat MSC.525(106) ja MSC.526(106) on hyväksytty meriturvallisuuskomitean 106. istunnossa marraskuussa 2022.

Jäsenvaltiot muodostavat EU:n yhteisen koordinoitun kannan ennen kokousta esityksistä, jotka kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan tai joiden osalta jäsenvaltiot katsovat, että asiassa on EU:n yhteinen intressi. Lisäksi Euroopan unionin neuvosto antaa ennen kutakin meriturvallisuuskomitean kokousta päätöksen, jonka nojalla jäsenvaltiot valtuutetaan ilmaisemaan suostumuksensa tulla muutosten sitomiksi unionin etujen mukaisesti siltä osin kuin nuo muutokset kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Meriturvallisuuskomitean ja sen alakomiteoiden kansallisissa koordinaatioissa esitykset on käyty yksityiskohtaisesti läpi ja asiassa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä.

Sopimusmuutokset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Päätöslausemilla tehdään pääosin teknisiä muutoksia alusten turvallisuutta (mm. aluksen rakennetta ja katsastusta) koskeviin kansainvälisiin määräyksiin. Muutokset koskevat SOLAS-yleissopimukseen liittyviä säännöstöjä.

Päätöslausemalla MSC.525(106) tehdyt muutokset

Vuoden 2011 laajennettua katsastusohjelmaa koskevaan säännöstöön (ESP-säännöstö, Enhanced Survey Programme) tehtävien muutosten tarkoituksena on ottaa käyttöön tiukemmat vaatimukset painolastisäiliöiden ja tyhjen tilojen katsastusta varten. Tarkoituksena on puuttua turvallisuusongelmiin, jotka lippuvaltio havaitsi Stellar Daisy -aluksen uppoamista koskevassa meriturvallisuustutkinnassa, ja sisällyttää ne ESP-säännöstöön tehtäviä muutoksia koskevaan jatkuvasti päivitettävään julkaisusarjaan. ESP-säännöstö on sitova SOLAS-yleissopimuksen liitteen XI-1/2 luvun nojalla.

Päätöslausemalla MSC.526(106) tehdyt muutokset

Päätöslausemalla muutetaan kansainvälisen kemikaalisäiliöalussäännöston (IBC-säännöstö, International Code for the Construction and Equipment of Ships carrying Dangerous Chemicals in Bulk) kappaleen 2.9.2.1 pelastautumiskyvyn ja lastitankkien sijainnin vaatimuksia. Muutoksen mukaan IBC-säännöston soveltamisalaan kuuluvan aluksen lopullista vesilinjaa määritettäessä vesilinjan olisi oltava sellaisen aukon alareunan alapuolella, jonka kautta voi tapahtua kehittyviä vuotoja. Mainittua säännöston kohtaa muuttamalla tarkennetaan sitä, millaisia ja millä edellytyksin tiettyjä kulkuaukkoja voidaan jättää vauriovakavuuslaskennassa huomioimatta lopullista vesilinjaa määritettäessä. IBC-säännöstö on sitova SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun nojalla.

Suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimusmuutokset koskevat alusturvallisuutta. Suomen lainsäädännössä alusturvallisuuden kannalta keskeinen laki on aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettu laki (1686/2009), jonka 6 §:n mukaan SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä sopimuksessa sille asetetut rakenteita ja varusteita sekä niiden järjestelyjä koskevat vaatimukset. Alusta käytettäessä on noudatettava SOLAS-yleissopimuksessa asetettuja toiminnallisia vaatimuksia alusturvallisuuden

varmistamiseksi. Pykälässä säädetään lisäksi, että SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä SOLAS-yleissopimukseen liittyvien säännösten velvoittavat määräykset, jotka koskevat alusten rakenteita, varusteita ja niiden järjestelyjä.

EU-lainsäädännössä keskeinen asetus on yksirunkoisiin öljysäiliöaluksiin sovellettavien kaksoisrunkoa tai vastaavaa rakennetta koskevien rakennevaatimusten nopeutetusta käyttöönotosta annettu asetus (EU) N:o 530/2012. Asetuksessa (EU) N:o 530/2012 tehdään pakolliseksi IMO:n kunnonarviointijärjestelmän (CAS) soveltaminen yli 15 vuoden ikäisiin yksirunkoisiin öljysäiliöaluksiin. Irtolasti- ja öljysäiliöalusten katsastuksissa sovellettavassa laajennetussa katsastusohjelmassa (ESP) täsmennetään, miten tämä tehostettu arviointi on tehtävä. Koska ESP-ohjelmaa käytetään välineenä CAS-järjestelmän tavoitteen saavuttamiseen, kaikkia ESP-katsastuksia koskevia muutoksia, kuten nyt käsiteltäviä muutoksia, joiden mukaan kaksoisrungolla varustettujen öljysäiliöalusten ensimmäisessä uusintakatsastuksessa tehtävät paksuusmittaukset rajoitetaan epäilyttäviin alueisiin, sovelletaan automaattisesti asetuksen (EU) N:o 530/2012 kautta. ESP-säännöstö sisältää myös EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuulumattomia määräyksiä.

Päätöslauselmilla MSC.525(106) ja MSC.526(106) tehdyt sopimusmuutokset sisältävät sekä EU:n yksinomaiseen toimivaltaan että jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Jaetussa toimivallassa olevat määräykset eivät vaikuta unionin yhteisiin sääntöihin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla siinä määrin, että unionilla olisi yksinomainen toimivalta kaikkien muutosten osalta. Euroopan unionin neuvosto on ennen kutakin meriturvallisuuskomitean kokousta antanut päätöksen, jonka nojalla jäsenvaltiot valtuutetaan ilmaisemaan suostumuksensa tulla muutosten sitomiksi unionin etujen mukaisesti siltä osin kuin nuo muutokset kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Ennen meriturvallisuuskomitean 106. istuntoa neuvosto antoi päätöksen 12627/22 Kansainvälisen merenkulkujärjestön meriturvallisuuskomitean 106. istunnossa ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön meriympäristön suojelukomitean 79. istunnossa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta ihmishengen turvallisuutta merellä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SOLAS), irtolasti- ja öljysäiliöalusten katsastuksissa sovellettavaa laajennettua katsastusohjelmaa koskevan vuoden 2011 kansainvälisen säännösten (vuoden 2011 ESP-säännöstö) ja aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (MARPOL) liitteen VI muuttamiseen.

Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eivätkä ne kuulu Suomessa lainsäädännön alaan. Tästä syystä ne eivät vaadi eduskunnan hyväksyntää. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun ne on kansallisesti hyväksytty ja ennen kuin ne tulevat kansainvälisesti voimaan.

Alustavan arvion mukaan muutoksia ei ole tarpeen julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa muutosten teknisyyden sekä vähäisen yleisen merkityksen vuoksi. Sen sijaan Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto antaisi niistä tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Tämän lisäksi asetus sekä muutosten englanninkieliset tekstit julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla osoitteessa www.traficom.fi.

Esityksen vaikutukset

Muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia. Yksityiskohtaiset vaikutukset on arvioitu edellä päätöslauselmittain.

Lausuntopalaute

MSC-komitean kokousten kansallisissa koordinaatioissa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä. Muutoksista on lisäksi pyydetty lausunnot merenkulun sidosryhmäverkostolta 27.10.-17.11.2023. Esityksestä annettiin seitsemän lausuntoa. Ulkoministeriö toi lausunnoissaan esiin valtiosopimusoikeudellisia huomioita, jotka on otettu valmistelussa huomioon. Muuten lausunnonantajat kannattivat esitystä tai heillä ei ollut lausuttavaa esitykseen.

Sopimusmuutosten voimaantulo

Muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan noudattaen niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä siten, että ne katsotaan SOLAS-yleissopimuksen VIII artiklan mukaisesti hyväksytyiksi 1 päivänä tammikuuta 2024, jollei niitä siihen mennessä ole vastustanut 1/3 sopimuspuolista tai sopimuspuolet, joiden yhteenlaskettu tonnisto on yli 50 prosenttia maailman kauppalaivaston tonnistosta. Mikäli muutokset katsotaan hyväksytyiksi, ne tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2024.

Muutosten voimaansaattamisasetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti kuin muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan.

Ahvenanmaa

Esitetyt sopimusmuutokset koskevat kauppamerenkulkua. Näin ollen Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan sopimusmuutosten määräykset kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Koska muutokset eivät sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, muutosten voimaansaattamissäädökselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

Toimivalta

Muutosten hyväksyminen kuuluu perustuslain 93.1 §:n nojalla tasavallan presidentille. Tasavallan presidentti on 8.12.2023 päättänyt hyväksymisestä valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto antaisi asetuksen ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyviin vuoden 2011 laajennettua katsastusohjelmaa koskevaan säännöstöön ja kansainväliseen kemikaalisäiliöalussäännöstöön tehdyistä muutoksista.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Esittelijä

Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö